

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nelze přisvědčiti dovolatelce, pokud pod dovolacím důvodem nesprávného právního posouzení uplatňuje, že nebylo tu předpokladu § 442 prvý odstavec c. ř. s. pro vydání rozsudku pro zmeškání. Podle spisu byly strany předvolány na 17. února 1932 k prvnímu roku (§ 239 c. ř. s.), k němuž se obě dostavily. Podle protokolu o tomto roku, v němž jest první věta o přednesu žaloby z části přeškrtnuta, není jasné, zda byla žaloba skutečně přednesena, ale tato okolnost nemá významu, protože, i kdyby se tak bylo stalo, bylo by to procesuálně bezvýznamné, ježto podle § 239 poslední odstavec c. ř. s. jest při prvním roku přednes ve věci vyloučen (plen. usnesení čís. 4001 sb. n. s.). K následujícímu roku, ustanovenému k ústnímu jednání, nedostavil se za žalobkyni nikdo a přítomný zástupce žalovaného, popřev žalobní nárok, navrhl vydání rozsudku pro zmeškání. Za tohoto stavu věci musil soudce vydati rozsudek pro zmeškání ve smyslu § 396 c. ř. s. (srv. rozhodnutí čís. 11037 sb. n. s.) a žalobní prosbu zamítnouti, ježto na základě přednesu žalovaného, který bylo podle § 396 c. ř. s. pokládati za pravdivý, byl vyvrácen skutkový podklad žalobního nároku. Správně proto uznal odvolací soud, že první soud neposoudil věc po stránce právní nesprávně. Úsudek, jež činí dovolatelka z uvedeného plenárního usnesení a contrario, padá již tím, že předpoklad její, že učinila přednes již v žalobě, nemá v zákoně opory. Podle § 226 c. ř. s. podává se žaloba přípravným spisem (§ 78 c. ř. s.) a musí býti podle § 176, 177 c. ř. s. u ústního jednání přednesena; nestačí tedy o sobě obsah žaloby. Není třeba se obíratí otázkou, zda by byl přípustný odvolací návrh na změnu rozsudku prvního soudu v ten smysl, že se návrh žalovaného na vydání rozsudku pro zmeškání zamítá, anebo dovolací návrh v obdobném smyslu, když rozsudek pro zmeškání byl podle svrchu uvedeného vydán k návrhu žalovaného právem.

Čís. 13696.

Pojišťovací smlouva.

Pokud pojistitel při pojištění proti povinnému ručení nemůže, opírá-li poškozený vznesené nároky z ručení pojistníka i o zákon i o smlouvu, odpírati pojistníku pojistnou ochranu proti nárokům opírajícím se o zákonné ručení pojistníka, třebaže smlouva poškozeného nebyla předmětem pojišťovací smlouvy.

Pokud lze přesně rozlišiti, kolik připadá na ručení pojistníka ze smlouvy a kolik ze zákona, a která část zastupování poskytnutá pojistníku pojišťovnou ve sporu připadá na nárok poškozeného odvozovaný ze zákona a která na nárok ze smlouvy.

Ani před účinností § 7 odst. 2 poj. ř. není překážky, by nebylo ujednáno, že se pojištění má vztahovati i na dobu před uzavřením pojišťovací smlouvy.

Ustanovení pojišťovacích podmínek, že pojistník jest povinen zaplatiti i premii v době, která jako počátek pojištění v pojistce jest stanovena a že pojistitel jest prost závazku plnění, když pojistná událost

nastane, než premie je zaplacená, platí jen, když pojištění začíná uzavřením smlouvy nebo po něm. Platí-li smlouva i za dobu předchozí, jest tím premie odsunuta až do doby, kdy dojde ke smlouvě a následky neplacení nastanou teprve, není-li podle toho premie včas zaplacená.

Pokud pojistník má právní zájem podle § 228 c. ř. s. na zjištění, že mu přísluší pojistná ochrana pro budoucí dosud ani neohlášené nároky třetích osob.

(Rozh. ze dne 27. června 1934, Rv II 796/32.)

Žalovaná pojišťovna pojistila pojistkou ze dne 4. listopadu 1930 čís. 256.997 na přihlášku ze dne 18. října 1930 žalobce jako podnikatele staveb ohledně škod na vedení plynových, vodních a elektrických, na kanalizačních a jiných pozemních zařízeních, jakož i škod povstálých zřícením se staveb, otřesy, klesáním a sesouváním půdy proti následkům zákonitě ručební povinnosti do výše 50.000 Kč, s vyloučením nároků z poškození stavby, již pojistník měl nebo má prováděti, nebo na ní pracovati, na dobu jednoho roku od 18. října 1930 do 18. října 1931. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na žalované 1. by bylo zjištěno, že žalovaná strana je na základě pojistky čís. 256.997 povinna poskytnouti žalobci pojistnou ochranu ohledně nároků, jež budou na něho jako podnikatele stavby vzneseny ze škod způsobených na domě č. p. 26 v M., zřícením, otřesy, klesáním a sesouváním půdy, oznámených žalované straně dne 19. listopadu 1930 a vzniklých dne 9. listopadu 1930 nebo později, pokud jest žalobce k náhradě těchto škod povinen dle zákonných předpisů o náhradě škody; 2. by bylo zjištěno, že žalovaná strana jest kromě případu ad 1. povinna poskytnouti žalobci na základě pojistky 256.997 pojistnou ochranu ohledně nároků, které na něho budou vzneseny jako na podnikatele stavby ze škod způsobených na budovách, jež sousedí s domy č. p. 24 a 25 v M. zřícením, otřesy, klesáním a sesouváním půdy, pokud je žalobce dle zákona k náhradě těchto škod povinen, bez ohledu na to, zda poškození k odůvodnění těchto svých nároků budou se odvolávati pouze na ustanovení zákona či také na obsah smlouvy mezi žalobcem a firmou B. ze dne 25. září 1930 a sice ohledně škod, které vznikly 18. října 1930, nebo po 18. říjnu 1930 anebo vzniknou do 18. října 1931. Procesní soud první stolice vyhověl žalobě ad 1., zamítl ji ad 2. Odvolal se jen žalobce, jehož odvolání o d v o l a c í s o u d vyhověl a uznal podle žaloby i ad 2. D ů v o d y: Je nesporno, že žalobce pojistku čís. 256.997 přijal bez námitky a že pojistnou premii již dne 9. listopadu 1930 zaplatil. Je tudíž rozhodným pro rozsah povinnosti žalované strany poskytnouti pojistnou ochranu žalobci i pro počátek této povinnosti jen obsah pojistky (čl. 322, 278 a 279 obch. zák.). Obsah pojistky jest sice mezi stranami nesporný, ale každá strana vykládá pojistku jinak. Žalovaná strana tvrdí, že jest povinna převzítí pojistnou ochranu jen pro nároky ze škod, které vznikly 9. listopadu 1931 anebo později, a jen v případě, že žalobce ručí za tyto škody dle zákonitých předpisů, a poškození uplatňující tyto škody, odvolávají se na tuto zákonnou ručební povinnost žalobcovu. Naproti tomu tvrdí žalobce, že žalovaná strana je povinna převzítí pojistnou ochranu i pro nároky ze škod, za které sice ručí dle zákona, avšak poškození se neodvolávají jen na zákonné před-

pisy, nýbrž i na smlouvu, kterou žalobce uzavřel s firmou B. dne 25. září 1930, a to i ze škod, které vznikly již dne 18. října 1930 aneb později. Pokud se týká rozsahu škody, jest z pojistky zřejmo, že žalovaná převzala pojištění proti následkům zákonitě ručební povinnosti žalobce. Nikde v pojistce není uvedeno, že žalovaná neručí, kdyby žalobce ručil za škody uvedené v pojistce dle zákona, ale poškození by se neodvolávali k odůvodnění svých nároků na předpisy zákonné, nýbrž na onu smlouvu s firmou B. Toto omezení, jak je tvrdí žalovaná strana, není tudíž zřejmo z obsahu pojistky a proto se ho nemůže žalovaná dovolávat. Je ovšem pravda, že nároky ze škod, které musí žalobce snad nésti podle zákonných předpisů mohou býti jiné než nároky ze škod, které poškození uplatňují na základě smlouvy mezi žalobcem s firmou B. Tato okolnost nepřekáží tomu, by nemohly býti zjištěny ony nároky ze škod, které žalobce jest povinen nésti dle zákonných předpisů. Není tudíž důvodu, aby žalovaná nebyla uznána povinnou nésti škody podle zákonné povinnosti, byť i se poškození neodvolávali na zákonné předpisy, nýbrž na smlouvu mezi žalobcem a firmou B. Námitka žalované, že není povinna poskytnouti pojistnou ochranu žalobci ohledně nároků ze škod, které vznikly dne 18. října nebo později až do 9. listopadu 1930, není rovněž odůvodněna. Je ovšem pravda, že se žalobce přijetím pojistky podrobil veškerým podmínkám v pojistce obsaženým, přijav ji bez námitek (čl. 322, 278, 279 obch. zák.). Je nutno přisvědčiti i názoru žalované strany, že jest rozlišovati dobu, na kterou bylo pojištění uzavřeno, od krytí, které má pojišťovna pojistníku za škody pojištěné poskytnouti. Je nesporno mezi stranami, že pojistka byla žalobci doručena dne 9. listopadu 1930 a že tím okamžikem nastala platnost pojišťovací smlouvy touto pojistkou uzavřené, a jest nesporno, že podle čl. 4 všeob. pojišť. podmínek v pojistce uvedených ručí pojišťovatel jen, nastane-li skutečnost, pro kterou se pojištění poskytuje, po počátku pojišťovacího poměru a že podle čl. 10 těchto podmínek jest pojišťovatel prost závazku plniti, nastane-li skutečnost nárok třetí osoby odůvodňující. Z těchto ustanovení vyvozuje žalovaná, že neručí v souzeném případě za škody, které vznikly dne 18. října 1930 neb od toho dne až včetně do 8. listopadu 1930. Avšak odvolací soud zjišťuje, že žalobce při sepisování návrhu na pojištění výslovně žádal, aby byl kryt již ode dne podpisu pojišťovacího návrhu, a že zprostředkovatel žalované, který s ním pojišťovací návrh sepsal, této žádosti vyhověl tím způsobem, že do návrhu pod pol. »Na jakou dobu se uzavírá pojištění?« napsal »platnost ihned«. Žalovaná v pojistce výslovně uvedla, že pojištění jest sjednáno na dobu jednoho roku a že počíná dnem 18. října 1930 12 hod. polední. Tomuto ustanovení pojistky nelze jinak rozuměti, než že žalovaná převzala krytí i těch škod, které vznikly již dne 18. října 1930 aneb později, poněvadž jinak by tomuto ustanovení nebylo lze dobře porozuměti. Neodpovídalo by zásadě poctivosti, která je v obchodě rozhodná, by toto ustanovení pojistky bylo vykládáno jinak, ana žalobkyně ani při doručení pojistky neuvědomila žalobce, že pojistkou touto nekryjí se škody, které vznikly od sepsání návrhu do doručení pojistky. Vzhledem k tomu právem domáhá se žalobce v žalobě zjištění povinnosti žalované tak, jak v žalobní žádosti uvedeno, zejména, ano je mezi stranami nesporné, že žalovaná prohlásila žalobci, že nepodá-li

zjišťovací žalobu do šesti měsíců, její ručební povinnost bude trvati jen v onom rozsahu, jak ona tvrdí.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalované.

D ů v o d y:

Opírají-li poškození nároky z ručení pojistníka i o zákon i o jeho smlouvu s firmou B., není ani podle pojistky zásadního důvodu, by pojišťovna neposkytla pojistníku pojistnou ochranu oproti nárokům, pokud se opírají o zákonné ručení pojistníka, neboť takovou povinnost převzala tím, že to v pojistce nevyloučila, a nejde tu proto o jiný zdroj nebezpečenský, než v pojistce byl smluven, a jest bezpodstatnou i další výtká dovolatelčina, že smlouva s firmou B. nebyla vůbec předmětem pojišťovací smlouvy, poněvadž se žalobce nedomáhá poskytnutí pojistné ochrany proti nárokům ze smlouvy a jest proto bezpodstatné, zdali pojišťovna smlouvu tu znala čili nic. Zbývá jen třetí výtká, že prý nelze přesně rozlišit, mnoho-li připadá v takových případech na ručení pojistníka ze smlouvy a mnoho-li ze zákona. Než i tato výtká jest lichá, neboť nemůže býti pochybnosti, že nárok sám, pokud plyne ze zákona, to jest pokud pojistník škodu zavínil, aneb pokud za ni ručí z povinného zákonného ručení v užším smyslu, se dá přesně určit ve sporu, a to co převyšuje tuto hranici připadá na nárok odvozovaný ze smlouvy. Obtížnějším by snad mohlo býti rozhraničit, která část zastupování poskytnutá pojistníku pojišťovnou ve sporu připadá na nárok odvozovaný ze zákona a která na nárok ze smlouvy. Avšak ani to není překážkou, poněvadž se to dá vyřešiti při rozvržení útrat zastupování mezi pojišťovnou a pojistníkem a určit, která část útrat zastupování poskytnutého pojišťovnou připadá na ochranu proti ručení pojistníka ze zákona a proti ručení jeho ze smlouvy. Onu část nese pojišťovna, tuto pojistník. Nedohodnou-li se, může ovšem dojít ke sporu, tím ale není řečeno, že poskytnutí takové pojistné ochrany jest plněním nemožným (§ 878 obč. zák.).

Dovolatelka také neprávem vytýká nesprávnost názoru odvolacího soudu, že ručí i za škody v době od 18. října do 9. listopadu 1930. Podle čl. 4 všeobecných pojišťovacích podmínek ručí pojišťovatel za škody, které nastanou po počátku pojišťovacího poměru. Kdy pojišťovací poměr počíná, stanoví pojistka, neboť v čl. 10 bod 2 ustanovuje, že pojistník je povinen zaplatiti premii v době, která jako počátek pojištění v pojistce je stanovena. Jako počátek pojištění jest v pojistce stanoven 18. říjen 1930, takže tímto dnem začal pojistný poměr a tím i ručení pojišťovatelovo. Nezáleží na tom, že pojišťovací smlouva byla uzavřena až po tomto dni, neboť není překážky, aby nebylo ujednáno, že se pojištění má vztahovati i na dobu před uzavřením smlouvy (srov. dosud neúčinný § 7 odst. 2 poj. zák.). Podle čl. 10 odst. 2 jest arcíť pojistník povinen zaplatiti premii v době, která jako počátek pojištění v pojistce jest stanovena, a podle čl. 10 odst. 3 jest pojistitel prost závazku plniti, když pojistná událost nastane, než premie je zaplacená, avšak to může jen platiti, když pojištění začíná uzavřením smlouvy nebo po něm. Odporovalo by zřejmě poctivosti v obchodu, kdyby ručení pojišťovatelovo za dobu před uzavřením smlouvy mělo býti závislé na zaplacení premie při počátku pojiš-

tění, když pojistitel oznámí premii pojistníku až po počátku pojištění, takže ji pojistník až po této době může platiti. Tím by se ujednání o dřívějším započetí pojištění stalo úplně bezcenným a pojistitel by obdržel premii za předchozí dobu, ačkoliv by za ni neručil. Proto lze smlouvě rozuměti jen tak, že platí-li smlouva také za dobu předchozí, jest tím splatnost premie odsunuta až do doby, kdy dojde ke smlouvě a následky neplacení stanovené v čl. 10 odst. 3 nastanou teprve, není-li podle toho premie včas zaplacená.

Šlo by jen ještě o to, zda žalobce má právní zájem podle § 228 c. ř. s. na zjištění, že mu přísluší pojistná ochrana pro budoucí dosud ani neohlášené nároky třetích osob, což jest zkoumati z úřadu v každém období řízení. Ale ani tento zájem mu nelze upřít, poněvadž budoucí vznik nároků těch lze za nynějšího stavu věcí důvodně předpokládati a žalovaný má právo žádati, aby nejistý právní poměr k pojišťovně byl rozřešen dříve, nežli k soudnímu uplatňování nároku proti němu dojde, poněvadž po zahájení těchto sporů nemělo by zjišťování právního poměru žádaného účinku, ježto by mezitím mohly ony spory býti projednány a skončeny.

Čís. 13697.

Odsouzení strany pro zločin podle §§ 5, 197 a 199 a) tr. zák. jest překážkou jejího výslechu jako strany.

(Rozh. ze dne 27. června 1934, Rv II 459/34.)

Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil, neshledav vadnost řízení v tom, že žalovaný nebyl vyslechnut jako strana, ježto žalovaný byl pravoplatně odsouzen pro §§ 5, 197 a 199 a) tr. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Jako vadnost odvolacího řízení, vpravdě jako nesprávné právní posouzení, vytýká dovolatelka, že odvolací soud vycházel z názoru, že odsouzení majitele žalované firmy pro zločin podle §§ 5, 197 a 199 a) tr. zák. jest překážkou jeho výslechu jako strany. Leč neprávem. Podle § 5 tr. zák. stává se vinným zločinem nejen přímý pachatel, nýbrž i každý, kdo ke zločinu navedl nebo při něm způsobem v paragrafu tom uvedeným pomáhal. Účelem ustanovení §§ 372, 336 c. ř. s. jest, by nebyla připuštěna k výslechu za příčinou důkazu strana, jejíž věrohodnost jest již předem otřesena jejím odsouzením pro křivé svědectví nebo pro křivou přísahu. S tohoto hlediska nezáleží na tom, zda se strana dopustila přímo zločinu křivé přísahy nebo křivého svědectví, či zda se na něm účastnila způsobem uvedeným v § 5 tr. zák.